

PIERWSZY PRZES
SĄDU NAJWYŻSZEGO
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Warszawa, dnia 20 października 2009 r.

BSA II - 021- 144/09

SEKRETARIAT SZEFA KS
WPLYNEŁO

dnia 21.10.2009 r.

(podpis)

Pan
Lech CZAPLA
p.o. Szefa Kancelarii Sejmu

Szanowny Panie elkiwistwo,

W odpowiedzi na pismo z dnia 10 września 2009 r., Ps-155/09 uprzejmie informuję, że Sąd Najwyższy nie zgłasza uwag do **poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego**, z uwagi na to, że przedłożony do zaopiniowania projekt ustawy był już przedmiotem uwag Sądu Najwyższego. Opinia w tej sprawie została przesłana przy piśmie z dnia 25 września 2008 r., BSA II-021-163/08 (w załączeniu).

Z poważaniem

Prof. dr hab. Lech GARDOCKI

SĄD NAJWYŻSZY
BIURO STUDIÓW I ANALIZ
Pl. Kresińskich 2/4/6, 00-951 Warszawa

Warszawa, dnia 25 września 2008 r.

U W A G I

do poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego (dot. wnoszenia zażalenia na postanowienie o odmowie wszczęcia śledztwa lub jego umorzeniu)

W przedłożonym do zaopiniowania projekcie ustawy przewiduje się rozszerzenie kręgu podmiotów uprawnionych do złożenia zażalenia na postanowienie prokuratora o odmowie wszczęcia śledztwa lub jego umorzeniu w sprawach dotyczących przestępstw przeciwko działalności instytucji państwowych oraz samorządu terytorialnego (art. 222 – 231 Kodeksu karnego), w sprawach o przestępstwa przeciwko wiarygodności dokumentów (art. 270 – 277 k.k.), w sprawach przeciwko mieniu (art. 278 – 295 k.k.) oraz w sprawach o przestępstwa przeciwko obrotowi gospodarczemu (art. 296 – 309). Projektodawcy chcą wyposażyć w takie uprawnienia także osoby, które nie będąc pokrzywdzonymi „ujawniły” lub „wystąpiły o wszczęcie postępowania”.

Należy co do zasady podzielić intencję projektodawców wyrażoną w uzasadnieniu projektu, iż w szeregu przypadkach brak jest dostatecznej kontroli rozstrzygnięć prokuratury o odmowie wszczęcia postępowania lub jego umorzeniu, z uwagi na brak pokrzywdzonego lub niezindywidualizowany charakter dóbr prawnych naruszonych przez przestępstwo. Dotyczy to w szczególności takich ponadindywidualnych interesów jak prawidłowe funkcjonowanie instytucji publicznych czy wiarygodność dokumentów.

Negatywnie wszakże należy ocenić sposób realizacji tej intencji. W szczególności projektodawcy przewidują prawo do zażalenia się na postanowienie prokuratora także w sytuacji, w której występuje zindywidualizowany pokrzywdzony, a sprawa nie dotyczy dóbr o charakterze publicznym (społecznym). Nawet w przypadku więc kradzieży na szkodę osoby fizycznej, która nie zamierza składać zażalenia na postanowienie prokuratora o umorzeniu postępowania, zażalenie takie będzie mógł złożyć np. sąsiad pokrzywdzonego, który ujawnił kradzież. Brak jest jakiegokolwiek uzasadnienia dla tak szerokiego określenia zasady skargowości w postępowaniu przygotowawczym, zwłaszcza że, wbrew twierdzeniom zawartym w uzasadnieniu projektu, każde rozszerzenie prawa do zaskarżania postanowień prokuratora o odmowie wszczęcia lub umorzeniu postępowania pociąga za so-

ba bardzo konkretne koszty finansowe, związane z dodatkowymi nakładami pracy. Projektodawcy nie wyjaśniają również, w jaki sposób, w szczególności „ujawniający” przestępstwo miałby korzystać ze swojego prawa do zazalenia na postanowienie prokuratora. Osoba, która obiektywnie ujawniła domniemane przestępstwo, nie musi być tą osobą, która o przestępstwie zawiadomiła. Przyjęcie koncepcji projektodawców oznaczałoby konieczność ustalania przez prokuraturę (poza osobami pokrzywdzonymi) także osób ujawniających przestępstwo, by mogły one skorzystać ze swoich praw procesowych. Należałoby im nadto doręczać każdorazowo decyzję o umorzeniu postępowania lub odmowie jego wszczęcia. Są to konkretne koszty finansowe, które generowałyby wejście opiniowanego projektu w życie.

Nie jest zresztą jasne, dlaczego projektodawcy postanowili objąć prawem do zaskarżenia szerszą kategorię osób niż „zawiadamiający o popełnieniu przestępstwa”. To ostatnie pojęcie występuje już w Kodeksie postępowania karnego (art. 306 § 3) i wydaje się, że byłoby wystarczające dla realizacji celów projektodawców. Ponadto nie jest jasne, jaka jest różnica pomiędzy „wystąpieniem o wszczęcie postępowania”, o którym mowa jest w projektowanym art. 306 § 1a, a „złożeniem zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa”, czyli znanym procesowym terminem. Kodeks postępowania karnego nie zna tej pierwszej instytucji. Posługiwanie się niezidentyfikowanym w procedurze karnej terminem „wystąpienia o wszczęcie postępowania” nie wydaje się zatem uzasadnione.